

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЛЬНОСТІ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
науков.-педагогічної роботи
Л.Є. Момотюк
"1" вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 11. МІКРОЕКОНОМІКА

Ступінь вищої освіти **Бакалавр**

Галузь знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Спеціальність **051 «Економіка»**

Освітньо-професійна програма **«Прикладна статистика та бізнес-аналітика»**

Київ
2022 рік

Робоча програма «Мікроекономіка» для студентів спеціальності 051 «Економіка»,
«31» серпня 2022 року. – 23 с.

**Розробник: Луньова Т.С., доцент кафедри економіки та менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності, к.е.н.**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності
Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Схвалено Вченою радою фінансово-економічного факультету НАСООА
Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 051 «Економіка»	Обов'язкова
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма: «Прикладна статистика та бізнес-аналітика»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		2-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної та індивідуальної роботи студента – 4	Рівень освіти: перший (бакалаврський)	Лекції
		32 год.
		Практичні, семінарські
		22 год.
		Самостійна робота
		66 год.
		Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни: надання студентам знань щодо теорії мікроекономіки та методів дослідження економічних процесів на мікрорівні; ознайомлення з основними прийомами мікроекономічного аналізу та принципами формування інформаційного забезпечення для його проведення; вивчення закономірностей економічної організації суспільства, базових моделей прийняття та реалізації рішень щодо використання обмежених ресурсів, умов рівноваги різних ринкових структур, проблем загальної рівноваги та добробуту суспільства.

2.2. Завдання вивчення навчальної дисципліни: поглиблення теоретичних знань з економічної теорії; тлумачення сутності мікроекономічних явищ та понять; опанування методів мікроекономічного аналізу та прийомів формування інформаційного забезпечення для його проведення; набуття навичок аналізу проблемних ситуацій та використання знань теорії для їх практичного розв'язання; застосування результатів мікроекономічного аналізу для обґрунтування та прийняття управлінських рішень.

2.3. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- базові положення мікроекономічної теорії щодо функціонування ринкового механізму, формування попиту і пропозиції, вибору споживача і виробника;
- принципи раціональної поведінки економічних мікросистем в ринкових умовах;
- термінологію і основні прийоми мікроекономічного аналізу;
- принципи формування інформаційного забезпечення для проведення мікроекономічного аналізу;

вміти:

- використовувати інструментарій мікроекономічного аналізу для вивчення та оптимізації поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах;
- застосовувати прийоми мікроекономічних досліджень для аналізу ефективності функціонування господарських мікросистем;
- користуватися прийомами формування інформаційного забезпечення для проведення мікроекономічного аналізу;
- виконувати економічні розрахунки параметрів моделей, пов'язаних з аналізом і обґрунтуванням раціональної поведінки учасників ринку.

2.4. Найменування компетентностей, формування яких забезпечує вивчення навчальної дисципліни:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях;

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на

основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

2.5. Передумови для вивчення навчальної дисципліни – наявність систематичних та ґрунтовних знань з компонент освітньо-професійної програми: «Основи економічної науки», «Макроекономіка».

2.6. Результати навчання:

ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності;

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники;

ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків;

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

3. Програма навчальної дисципліни
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
ТЕОРІЯ СПОЖИВАЦЬКОГО ВИБОРУ
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Мікроекономіка як складова частина економічної теорії. Предмет, об'єкт, метод і задачі дисципліни. Основні проблеми, які допомагає вирішити мікроекономіка. Основні функції мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні.

Основні фактори виробництва. Властивості ресурсів. Ринок як особливий механізм координації економічних дій. Кругообіг товарів і грошей.

Методологія мікроекономічного аналізу. Мікроекономічні моделі. Модель виробничих можливостей, її властивості та основні функції в мікроекономічному аналізі. Вплив технологій на виробничі можливості суспільства. Альтернативна вартість. Вплив цін на розподіл ресурсів. Координація вибору: стихійний порядок та ієрархія.

Література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [1-2]

Інформаційні ресурси: [1-3]

Тема 2. Теорія граничної корисності і поведінки споживача

Теорія граничної корисності та поведінки споживача. Поняття потреби. Види потреб, класифікація потреб. Блага, економічні блага, класифікація благ. Поняття корисності, види корисностей, сукупна та гранична корисність. Підходи до вимірювання корисності.

Поняття рівноваги споживача. Закони Госсена. Загальна умова рівноваги споживача. Еквімаржинальний принцип оптимізації корисності. Рівняння рівноваги споживача з кардиналістських позицій.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [2, 5]

Інформаційні ресурси: [2-4]

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Ординалістська теорія поведінки споживача. Криві байдужості та їх властивості. Бюджетні обмеження і можливості споживача. Рівняння рівноваги: ординалістський підхід. Аналіз поведінки споживача. Реакція споживача на зміну його доходу. Ефект заміщення та ефект доходу.

Побудова кривих байдужості. Карта кривих байдужості. Властивості кривих байдужості. Криві байдужості особливого типу. Поняття взаємозамінних благ, взаємодоповнюючих благ, нейтральних благ, благ з від'ємною корисністю. Види поверхонь байдужості для перерахованих вище благ (пара взаємозамінних благ, пара взаємодоповнюючих благ, пара «нейтральне благо – корисне благо»).

Обчислення граничної норми заміщення. Бюджетне обмеження та

можливості споживача. Вплив зміни доходу споживача та цін на розміщення бюджетної лінії у процесі споживання. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна та графічна інтерпретація. Вибір оптимального споживання. Методи визначення точки рівноваги.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [1, 2, 5]

Інформаційні ресурси: [1-4]

Тема 4. Аналіз поведінки споживача

Реакція споживача на зміну його доходу. Розширене бюджетне обмеження. Крива «дохід-споживання» для нормальних товарів, неякісних товарів та товарів Енгеля.

Структура витрат домогосподарств різних країн. Практичне застосування закону Енгеля. Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива «ціна-споживання». Ефект заміщення та ефект доходу. Дія ефектів доходу та заміщення щодо нормальних і щодо неякісних товарів. Товари Гіффена та парадокс Гіффена.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [2, 5, 9]

Інформаційні ресурси: [1-4]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ТЕОРІЯ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 5. Попит, пропозиція та їх взаємодія

Ринковий попит та закон попиту. Функція попиту. Фактори ринкового попиту. Нецінові фактори ринкового попиту.

Ринкова пропозиція та закон пропозиції. Функція пропозиції. Фактори ринкової пропозиції. Нецінові фактори ринкової пропозиції.

Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Рівноважна ціна та рівноважний обсяг виробництва. Механізм встановлення ринкової рівноваги. Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу, взаємодія змін попиту та пропозиції. Визначення параметрів ринкової рівноваги та обсягів надлишку.

Еластичність попиту і пропозиції. Еластичність попиту за ціною. Еластичність попиту за доходом. Коефіцієнт перехресної еластичності попиту. Обчислення еластичності попиту за чинниками впливу: за власною ціною блага, за ціною взаємодоповнюючого блага та за ціною взаємозамінного блага, за доходом. Еластичність пропозиції за ціною. Обчислення показника за чинниками впливу на еластичність пропозиції. Концепція еластичності взаємопов'язаних показників. Дослідження взаємозв'язку між еластичністю попиту за власною ціною блага та доходом виробника.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [4, 6]

Інформаційні ресурси: [2-3]

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства

Основи виробництва, підприємство як виробничо-ринкова система. Процес виробництва та основні виробничі фактори. Головна проблема підприємства. Основні питання, що постають перед будь-яким підприємством у процесі виробничої діяльності. Виробнича функція як співвідношення між будь-яким набором факторів виробництва і максимальним обсягом продукції. Властивості виробничої функції. Короткостроковий та довгостроковий період в мікроекономіці. Виробнича функція у короткостроковому періоді.

Мікроекономічна модель підприємства. Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Показники використання змінного фактору виробництва. Сукупний продукт змінного фактора виробництва. Середній продукт змінного фактора виробництва. Граничний продукт змінного фактора виробництва. Основні мікроекономічні параметри підприємства.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [3, 6]

Інформаційні ресурси: [1-3]

Тема 7. Варіація факторів виробництва та оптимум виробника

Варіація факторів виробництва та оптимум товаровиробника: частинна варіація факторів виробництва, закон спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора; ізоквантна варіація факторів виробництва, гранична норма технологічного взаємозаміщення; пропорційна варіація факторів виробництва. Ізокоста: суть, побудова, властивості.

Витрати виробництва: суть і види. Криві витрат виробництва короткострокового та довгострокового періоду. Оптимальний план виробництва: вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації прибутку. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретації. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [1, 3, 11]

Інформаційні ресурси: [1-4]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ТЕОРІЯ РИНКІВ

Тема 8. Ринок досконалої конкуренції

Типи ринкових структур. Проблема вибору обсягів виробництва та максимізації прибутку для кожної ринкової ситуації. Характеристика ринку досконалої конкуренції. Рівновага конкурентної фірми в короткостроковому періоді. Витрати виробництва в короткостроковому періоді. Критерій мінімізації витрат у коротко- та довгостроковому періоді.

Обґрунтування діяльності виробництва та прийняття рішень: на підставі порівняння валового доходу та сукупних витрат і граничного доходу та граничних витрат. Рівновага конкурентної фірми в довготерміновому періоді.

Ефективність ринку досконалої конкуренції. Чиста конкуренція та ефективність суспільного виробництва. Ефективність виробництва та ефективність розподілу ресурсів. Обмеженість ринкового саморегулювання.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [1, 6, 10]

Інформаційні ресурси: [2-4]

Тема 9. Монопольний ринок

Монополія. Ринок чистої монополії та його характеристики. Шляхи монополізації ринку та форми монополістичних об'єднань. Вплив спадного характеру кривої попиту на розробку моделі поведінки монополіста на ринку при виборі обсягів виробництва. Умови рівноваги для фірми-монополіста.

Особливості цінової політики на монополюному ринку. Формування цін та обсягів виробництва. Максимізація прибутку. Регулювання монопольних цін та ефективність монополії. Формування граничного продукту чистого монополіста. Короткострокова та довгострокова монопольна рівновага.

Оцінка впливу монополізму на економічні процеси. Найсуттєвіші економічні наслідки чистої монополії. Вплив монополії на науково-технічний прогрес. Цінова дискримінація. Антимонопольна політика.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [4, 7, 11]

Інформаційні ресурси: [1-4]

Тема 10. Олігополістичний ринок

Теоретичні моделі олігополії. Олігополія, її суть і розповсюдження. Ознаки олігополістичного ринку. Визначення ступеню концентрації виробництва для олігополістичного ринку. Система показників, яка використовується для вимірювання концентрації виробництва. Показник для визначення частки кількох найбільших виробників у загальному обсязі галузевого продажу. Індекс Херфіндала-Хіршмана.

Поведінка фірми щодо ціни та випуску на олігополістичному ринку. Варіанти поведінки олігополіста у галузі ціноутворення. Олігополістичне ціноутворення. Олігополія і економічна ефективність. Економічна ефективність та економічні наслідки олігополії.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [6, 7, 12]

Інформаційні ресурси: [2-3]

Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції

Поняття монополістичної конкуренції. Сутність і основні риси монополістичної конкуренції. Характерні особливості ринку монополістичної конкуренції.

Диференціація продукту та її фактори. Ринково-продуктова стратегія підприємства. Ціна і обсяг виробництва. Прибутки і збитки підприємства в короткостроковому періоді. Умова беззбитковості в довгостроковому періоді. Визначення ціни та обсягів виробництва при монополістичній конкуренції. Короткострокова та довгострокова рівновага фірми при монополістичній конкуренції. Фактори, які ускладнюють прогнозування результатів монополістичної конкуренції у довготерміновому періоді. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Максимізація прибутку. Цінова політика фірми. Короткострокова та довгострокова рівновага галузі (графічна інтерпретація).

Монополістична конкуренція та ефективність виробництва.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [7, 10, 11]

Інформаційні ресурси: [1-4]

Тема 12. Ринок факторів виробництва

Попит на ресурси. Індивідуальний та галузевий попит на фактори виробництва. Основне правило визначення попиту на ресурси. Зміна в попиті на ресурси, його еластичність.

Ціноутворення на ринку праці. Попит та пропозиція на ринку праці. Визначення заробітної плати. Профспілки на ринку праці.

Ринок капіталу. Позичковий відсоток.

Ринок землі. Економічна рента.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [6, 8]

Інформаційні ресурси: [2-3]

Тема 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту

Загальна рівновага. Модель загальної рівноваги. Діаграма Еджуорта.

Ефективність обміну. Оптимум Парето. Крива споживчих можливостей.

Ефективність виробництва. Крива виробничих можливостей. Гранична норма трансформації. Критерії оцінки добробуту. Квазіоптимум.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [3, 11]

Інформаційні ресурси: [1-2]

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Всього	у тому числі			
лек.		пр.	інд.	с.р.	
Змістовий модуль 1					
Теорія споживацького вибору					
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	9	2	2		5
Тема 2. Теорія граничної корисності і поведінки споживача	9	2	2		5
Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача	9	2	2		5
Тема 4. Аналіз поведінки споживача	12	4	2		6
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>39</i>	<i>10</i>	<i>8</i>		<i>21</i>
Змістовий модуль 2					
Теорія підприємства					
Тема 5. Попит, пропозиція та їх взаємодія	12	4	2		6
Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства	12	4	2		6
Тема 7. Варіація факторів виробництва та оптимум виробника	10	2	2		6
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>34</i>	<i>10</i>	<i>6</i>		<i>18</i>
Змістовий модуль 3					
Теорія ринків					
Тема 8. Ринок досконалої конкуренції	8	2	1		5
Тема 9. Монопольний ринок	7	2	1		4
Тема 10. Олігополістичний ринок	7	2	1		4
Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції	7	2	1		4
Тема 12. Ринок факторів виробництва	9	2	2		5
Тема 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту	9	2	2		5
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	<i>47</i>	<i>12</i>	<i>8</i>		<i>27</i>
Усього годин	120	32	22		66

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	<p style="text-align: center;">Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Мікроекономіка як складова частина економічної теорії. 2. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. 3. Методологія мікроекономічного аналізу та мікроекономічні моделі.</p>	2
2	<p style="text-align: center;">Тема 2. Теорія граничної корисності і поведінки споживача</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Поняття потреби, види потреб, класифікація потреб. 2. Поняття корисності, її види, сукупна та гранична корисність. 3. Загальна умова рівноваги споживача.</p>	2
3	<p style="text-align: center;">Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Криві байдужості та їх властивості. 2. Бюджетні обмеження і можливості споживача. 3. Рівняння рівноваги: ординалістський підхід.</p>	2
4	<p style="text-align: center;">Тема 4. Аналіз поведінки споживача</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Реакція споживача на зміну його доходу. 2. Крива «дохід-споживання» для нормальних товарів, неякісних, нейтральних та товарів Енгеля. 3. Реакція споживача на зміну цін товарів. 4. Ефект заміщення та ефект доходу.</p>	4
5	<p style="text-align: center;">Тема 5. Попит, пропозиція та їх взаємодія</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Ринковий попит та закон попиту. 2. Ринкова пропозиція та закон пропозиції. 3. Взаємодія попиту і пропозиції та ринкова рівновага. 4. Еластичність попиту і пропозиції.</p>	4
6	<p style="text-align: center;">Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>1. Основи виробництва, підприємство як виробничо-ринкова система. 2. Виробнича функція підприємства. 3. Параметри підприємства як мікроекономічної моделі.</p>	4

1	2	3
7	<p>Тема 7. Варіація факторів виробництва та оптимум виробника</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Частинна варіація факторів виробництва. 2. Ізоквантна варіація факторів виробництва. 3. Пропорційна варіація факторів виробництва. 4. Ізокоста: суть, побудова, властивості. 	2
8	<p>Тема 8. Ринок досконалої конкуренції</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типи ринкових структур. 2. Характеристика ринку досконалої конкуренції. 3. Рівновага конкурентної фірми в короткостроковому періоді. 4. Витрати виробництва в короткостроковому періоді. 5. Ефективність ринку досконалої конкуренції. 	2
9	<p>Тема 9. Монопольний ринок</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ринок чистої монополії та його характеристики. 2. Особливості цінової політики на монопольному ринку. 3. Формування цін та обсягів виробництва. 4. Вплив монополії на науково-технічний прогрес. 	2
10	<p>Тема 10. Олігополістичний ринок</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки олігополістичного ринку. 2. Показники для визначення частки кількох найбільших виробників у загальному обсязі галузевого продажу. 3. Поведінка фірми щодо ціни та випуску на олігополістичному ринку. 4. Олігополія і економічна ефективність. 	2
11	<p>Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і основні риси монополістичної конкуренції. 2. Механізм вибору ціни та обґрунтування обсягів виробництва у короткостроковому та довгостроковому періоді. 3. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. 4. Монополістична конкуренція та ефективність виробництва. 	2
12	<p>Тема 12. Ринок факторів виробництва</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Попит на ресурси. 2. Індивідуальний та галузевий попит на фактори виробництва. 3. Попит та пропозиція на ринку праці. 4. Ринок землі. 	2

1	2	3
13	<p>Тема 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Модель загальної рівноваги. 2. Крива споживчих можливостей. 3. Крива виробничих можливостей. 4. Критерії оцінки добробуту. 	2
	Разом	32

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	<p>Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет, об'єкт, метод і задачі дисципліни. 2. Основні функції мікроекономіки. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. 3. Основні фактори виробництва. Мікроекономічні моделі. 	2
2	<p>Тема 2. Теорія граничної корисності і поведінки споживача</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види потреб, їх класифікація. 2. Блага, економічні блага, класифікація благ. 3. Види корисностей, сукупна та гранична корисність. 4. Поняття рівноваги споживача. 	2
3	<p>Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Властивості кривих байдужості. 2. Бюджетні обмеження і можливості споживача. Аналіз поведінки споживача. 3. Рівновага споживача. 	2
4	<p>Тема 4. Аналіз поведінки споживача</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розширене бюджетне обмеження. 2. Крива «ціна-споживання». Ефект заміщення та ефект доходу. 3. Товари Гіффена та парадокс Гіффена. 	2
5	<p>Тема 5. Попит, пропозиція та їх взаємодія</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функція попиту. Фактори ринкового попиту 2. Функція пропозиції. Фактори ринкової пропозиції. 3. Рівноважна ціна та рівноважний обсяг виробництва. 4. Еластичність попиту і пропозиції. 	2

1	2	3
6	<p>Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Процес виробництва та основні виробничі фактори. 2. Властивості виробничої функції. 3. Мікроекономічна модель підприємства. 	2
7	<p>Тема 7. Варіація факторів виробництва та оптимум виробника</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Варіація факторів виробництва та оптимум товаровиробника. 2. Ізоквантна варіація факторів виробництва. 3. Ізокоста: суть, побудова, властивості. 4. Витрати виробництва: суть і види. 	2
8	<p>Тема 8. Ринок досконалої конкуренції</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типи ринкових структур. 2. Проблема вибору обсягів виробництва та максимізації прибутку для кожної ринкової ситуації. 3. Обґрунтування діяльності виробництва та прийняття рішень. 4. Ефективність виробництва та ефективність розподілу ресурсів. 	1
9	<p>Тема 9. Монопольний ринок</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Монополія. Ринок чистої монополії та його характеристики. 2. Формування цін та обсягів виробництва на монопольному ринку. Максимізація прибутку. 3. Формування граничного продукту чистого монополіста. 4. Короткострокова та довгострокова монопольна рівновага. 5. Оцінка впливу монополізму на економічні процеси. 	1
10	<p>Тема 10. Олігополістичний ринок</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні моделі олігополії. 2. Визначення ступеню концентрації виробництва для олігополістичного ринку. 3. Варіанти поведінки олігополіста у галузі ціноутворення. 4. Економічна ефективність та економічні наслідки олігополії. 	1
11	<p>Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття монополістичної конкуренції. 2. Диференціація продукту та її фактори. 3. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Максимізація прибутку. 4. Монополістична конкуренція та ефективність виробництва. 	1

1	2	3
12	<p>Тема 12. Ринок факторів виробництва</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Попит на ресурси. Індивідуальний та галузевий попит на фактори виробництва. 2. Ціноутворення на ринку праці. 3. Ринок капіталу. Позичковий відсоток. 4. Ринок землі. Економічна рента. 	2
13	<p>Тема 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна рівновага. Діаграма Еджуорта. 2. Ефективність обміну. Оптимум Парето. 3. Ефективність виробництва. Крива виробничих можливостей. 	2
	Разом	22

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	<p>Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки</p> <p>Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мікроекономіка в системі економічних наук. 2. Предмет, суб'єкти та об'єкти мікроекономіки. 3. Основні поняття та припущення. 4. Загальні та специфічні методи мікроекономічних досліджень. 	5
2	<p>Тема 2. Теорія граничної корисності і поведінки споживача</p> <p>Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Потреби та економічні блага. Їх суть та класифікація. 2. Сукупна та гранична корисність. 3. Рівновага споживача. 	5
3	<p>Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача</p> <p>Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Криві байдужості та їх властивості. 2. Аналіз поведінки споживача. 3. Споживча рівновага. 	5
4	<p>Тема 4. Аналіз поведінки споживача</p> <p>Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетне обмеження споживача. 2. Ефект заміщення та ефект доходу. 3. Парадокс Гіффена. 	6

1	2	3
	<p>Теми рефератів за змістовим модулем 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Позитивні й нормативні наукові результати мікроекономічних досліджень. 2. Наслідки встановлення акцизних податків на економічний стан покупців і продавців. 3. Павутиноподібна модель ринкової рівноваги . 4. Еластичність попиту у поясненні конкурентних відносин на ринку. 5. Еластичність пропозиції: значення для прогнозування зміни ринкової ситуації 6. Рідкісність ресурсів та альтернативність вибору: мікроекономічний аналіз. 7. Повна та обмежена раціональність споживача у поясненні реальних економічних ситуацій. 8. Концепція надлишку на ринку споживачів товарів. 	-
5	<p style="text-align: center;">Тема 5. Попит, пропозиція та їх взаємодія Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика ринкових змінних. 2. Аналіз попиту. 3. Аналіз пропозиції. 4. Ринкова рівновага. Утворення ринкової ціни та її роль. 5. Зміни ринкової рівноваги та ціни. 	6
6	<p style="text-align: center;">Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційні форми і функції фірми. 2. Прибуток як мета діяльності фірми. 3. Теорія виробництва. Поняття виробничої функції. 4. Теорія витрат виробництва і прибутків. 	6
7	<p style="text-align: center;">Тема 7. Варіація факторів виробництва та оптимум виробника Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оптимум товаровиробника. Варіація факторів виробництва. 2. Ізокванта та ізокоста: суть, побудова, властивості. 3. Суть та види витрат виробництва. 	6
	<p>Теми рефератів за змістовим модулем 2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доповнюваність, подільність, мобільність та інтенсивність використання факторів виробництва. 2. Види виробничих функцій: класична, неокласична (Кобба-Дугласа), лінійно-обмежена (Леонтєва-Вальраса), технологічні (інжинірингові) виробничі функції тощо. 3. Еластичність масштабу та її зв'язок з еластичністю виробництва. 4. Мінімально ефективний розмір виробництва та структура ринку. 5. Поліполістичний спосіб поведінки суб'єктів конкурентного ринку. 	-

1	2	3
8	<p>Тема 8. Ринок досконалої конкуренції Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фірма на конкурентному ринку. Загальне правило максимізації прибутку. 2. Реакція конкурентної фірми на зміну ціни. 3. Вибір фірмою обсягу виробництва і рівновага конкурентного ринку. 	5
9	<p>Тема 9. Монопольний ринок Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ринок чистої монополії та його характеристики. 2. Максимізація прибутку. Коротко- та довгострокова рівновага монополії. 3. Соціально-економічні наслідки монополії. Природна монополія. 4. Монопольна влада. Цінова дискримінація. 	4
10	<p>Тема 10. Олігополістичний ринок Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характерні риси та причини поширення олігополії. 2. Особливості поведінки олігополіста. 3. Моделі рівноваги олігополії. 4. Моделі олігополістичного ціноутворення. 	4
11	<p>Тема 11. Ринок монополістичної конкуренції Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості монополістичної конкуренції. 2. Моделі рівноваги монополістичного конкурента. 3. Роль диференціації продукту і реклами як інструментів нецінової конкуренції. 	4
12	<p>Тема 12. Ринок факторів виробництва Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості попиту на фактори виробництва. 2. Пропозиція і рівновага на ринку праці. 3. Пропозиція і рівновага на ринках праці і землі. 	5
13	<p>Тема 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту Питання до самостійного вивчення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ефективність і соціальний оптимум. Часткова і загальна рівновага. 2. Ефективність обміну і розподілу ресурсів у споживанні та виробництві. 3. Неспроможність ринку і державне регулювання. 	5

1	2	3
	Теми рефератів за змістовим модулем 3: 1. Діагностика ринкової рівноваги за А.Маршаллом і за П.Вальрасом. 2. Надлишок споживача, надлишок виробника і чисті втрати для суспільства за умов монополії. 3. Позитивні та негативні аспекти рекламної пропаганди товарів. 4. Порівняльна оцінка ефективності різних ринкових структур. 5. Ціни на виробничі ресурси і найменш витратне їх поєднання у виробництві продуктів. 6. Прибуток як генератор ринкової економіки. 7. Інституціональне середовище ринкової економіки. 8. Мікроекономічний аналіз наслідків державного регулювання ринків в розвиненій ринковій економіці.	-
	Разом	66

8. Методи навчання

Для досягнення мети та завдань курсу, впродовж лекційних та семінарських занять передбачено застосування наступних методів навчання:

- за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція, консультація; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – практична робота, тестування, ситуаційні завдання;
- за характером логіки пізнання: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний;
- за рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький;
- за рівнем інноваційності: ситуаційного аналізу, дискусія, робота в групах.

9. Методи контролю

Навчальна дисципліна «Мікроекономіка» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 3-х змістових модулів. Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою в кінці семестру, яка включає в себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль. Основними формами поточного контролю є опрацювання питань для самостійного вивчення та виконання практичних завдань.

За виконання завдань змістового модуля 1 студент може отримати 8 балів:

- тема 1 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання практичного завдання (1 бал);
- тема 2 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання практичного завдання (1 бал);

- тема 3 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання практичного завдання (1 бал);

- тема 4 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання практичного завдання (1 бал);

За виконання завдань змістового модуля 2 студент може отримати 8 балів:

- тема 5 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання практичного завдання (1 бал);

- тема 6 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання практичного завдання (1 бал);

- тема 7 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання практичного завдання (1 бал);

- тема 8 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання практичного завдання (1 бал);

За виконання завдань змістового модуля 3 студент може отримати 10 балів:

- тема 9 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання розрахункового завдання (1 бал);

- тема 10 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання розрахункового завдання (1 бал);

- тема 11 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання практичного завдання (1 бал);

- тема 12 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання практичного завдання (1 бал);

- тема 13 – опрацювання питань для самостійного вивчення (1 бал) та виконання аналітичного завдання (1 бал).

За несвоєчасне виконання завдань поточного контролю, зокрема опрацювання питань для самостійного вивчення та виконання практичного або аналітичного завдання, знімається по 0,5 балів за кожне завдання.

У разі недостатньої кількості балів за поточний контроль студент може отримати додатково по 5 балів за кожен змістовий модуль за умови виконання індивідуального завдання у формі реферату з обов'язковим захистом під час проведення викладачем консультацій з дисципліни згідно затвердженого графіку.

Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСOA та Положення про академічну доброчесність у НАСOA у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.11.8.3 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСOA, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля освітньої програми)».

Модульний контроль: три модульні контрольні роботи у формі підсумкового тестування. Студент може отримати максимально 13 балів за першу модульну контрольну роботу (теми 1-4), 13 балів за другу модульну контрольну роботу (теми 5-8) та 18 балів за третю модульну контрольну роботу (теми 9-13).

За несвоєчасне виконання завдань модульного контролю знімається по 3 бали за кожну модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль: екзамен. Студент може отримати максимально 30 балів.

За результатами семестру студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

У випадку, якщо за результатами модульно-рейтингового контролю студент отримав сумарну кількість балів, що не перевищує 49 балів, до екзамену він не допускається і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3						30	100
T1	T2	T3	T4	МК1	T5	T6	T7	T8	МК2	T9	T10	T11	T12	T13	МК3		
2	2	2	2	13	2	2	2	2	13	2	2	2	2	2	18		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Мікроекономіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня / Укладач Т. С. Луньова. Київ: НАСОА, 2022. 58 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6548>

2. Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять з дисципліни «Мікроекономіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» / Укладач Т.С. Луньова, Київ: НАСОА, 2022. 22 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6549>

3. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Мікроекономіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» / Укладач Т.С. Луньова, Київ: НАСОА, 2022. 42 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6554>

4. Луньова Т. С. Збірник практичних завдань для самостійного вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» для студентів спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 051 «Економіка». Київ: Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2021. 42 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/5837>

5. Тести для самоперевірки, завдання для поточного (модульного) та підсумкового контролю знань здобувачів (в електронній формі, розміщені на платформі Moodle).

12. Рекомендована література

Базова

1. Базилінська О. Я., Мініна О. В. Мікроекономіка: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

2. Білецька Л. В., Білецький О. В., Савич В. І. Економічна теорія. Політекономія, мікроекономіка, макроекономіка: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 688 с.

3. Гронтковська Г. Е., Косік А. Ф. Мікроекономіка: практикум. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 418 с.

4. Економічна теорія : навч. посібник / за заг. ред. В. І. Сідорова, Є. М. Воробйова. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2019. 464 с.

5. Рудий М. М., Жебка В. В. Мікроекономіка: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 360 с.

Допоміжна

1. Азьмук Л. А., Щербатюк О. М. Сфери застосування прикладного інструментарію мікроекономічного аналізу. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2019/78.pdf.

2. Галушка З. І., Катаранчук Г. Г. Поведінка домашніх господарств України:

моделі та особливості регулювання. Монографія. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2018. 190 с.

3. Деньга С. М. Методологія оцінювання ефективності інвестування в мікроекономічну систему. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2019. № 2 (93). С. 6-13.

4. Дорошенко А. П. Теоретичні аспекти цінової еластичності попиту. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 2(07). С. 3-6.

5. Замкова Н. Л., Поліщук І. І., Буга Н. Ю., Соколюк К. Ю. Поведінка споживачів: Навчальний посібник. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. 200 с.

6. Кібік О. М., Редіна Є. В., Хаймінова Ю. В., Котлубай В. О., Примаченко І. Ф., Калмикова Н. Ю. Макроекономіка. Мікроекономіка : практикум. Одеса, 2020. 76 с.

7. Луньова Т. С. Недосконала конкуренція: питання теорії та практики. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 74. С. 9-14. URL: http://bses.in.ua/journals/2022/74_2022/3.pdf.

8. Луньова Т. С. Ринок сільськогосподарських земель в Україні: проблеми становлення і сучасна кон'юнктура. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2021. № 3-4. С. 86-93. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/6193>

9. Луньова Т. С. Рівень життя населення України: підходи до аналізу та сучасний стан. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2020. № 4. С. 68-76. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/5951>.

10. Луньова Т. С. Розвиток мікроекономічної теорії у працях лауреатів Нобелівської премії з економіки. *Економічний простір*. 2022. № 179. С. 7-11. URL: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1074/1035>.

11. Макаренко П. М., Попова Т. В., Васильченко О. О. Мікроекономіка. Практикум : навчальний посібник. Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2018. 457 с.

12. Орлова Н. В., Костюк А. О. Конкурентна структура ринку мобільного зв'язку України: чи неминуча олігополія. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2020. Том 19. Вип. 1 (44). С. 223-240.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua.

4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.